

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/39

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/9160
Karar No. 2023/16079
Tarihi: 25.10.2023

- TİS FARK ALACAKLARI
- ZAMANAŞIMI SÜRELERİ HESAPLANIRKEN YASADAN KAYNAKLANAN DURMA SÜRELERİNİN DİKKATE ALINMASININ GEREKTİĞİ
- ARABULUCULUK SÜRESİNDE GEÇEN SÜRELERİN ZAMANAŞIMI SÜRELERİNİN HESABINDA DİKKATE ALINACAĞI
- ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN YASADAN DOĞAN DURMA SÜRELERİ VE ARABULUCULUKTA GEÇEN SÜRE KADAR UZAYACAĞI

ÖZETİ: Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla çıkarılan ve yukarıdaki İlgili Hukuk kısmında zikredilen 7226 sayılı Kanun hükmü ile Cumhurbaşkanı kararı gereğince dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm sürelerin 13.3.2020 (bu tarih dâhil) tarihinden 15.06.2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla bu sürelerin zamanaşımı hesabında dikkate alınması gerektiği açıktır.

Keza 6325 sayılı Kanun'un ve 7036 sayılı Kanun'un İlgili Hukuk kısmında belirtilen hükümleri gereğince, arabuluculuk sürecinde geçen sürelerin de zamanaşımı hesabında gözetilmesi gereklidir.

Netice itibarıyla, Bölge Adliye Mahkemesince Covid-19 nedeniyle getirilen durma süreleri ile arabuluculuk süreci için öngörülen durma süresi gözetilmeksizin zamanaşımı hesabı yapılarak yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsiz olmuştur.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın taraf vekillerince istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılmasına ve eksikliğin giderilerek sonucuna göre yeniden karar verilmesi için dosyanın İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Bölge Adliye Mahkemesinin gönderme kararı doğrultusunda yeniden yapılan yargılama yapan İlk Derece Mahkemesince, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın taraf vekillerince istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince davacı vekilinin istinaf başvurusunun esaslanarak reddi, davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı taraf vekillerince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) Genel Müdürlüğüne bağlı linyit kömür üretiminde faaliyet gösteren Park Teknik Elektrik Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin (Park Teknik Şirketi) çalışanı olduğunu, en başından beri davalının asıl işçisi olmasına rağmen muvazaalı olarak alt işveren işçisi gibi gösterilerek haklarının kısıtlandığını, toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanması gerektiğini, davacının işyerinde imzalanan toplu iş sözleşmesinin tarafı olan Maden-İş Sendikasına üye olduğunu ileri sürerek ilave tediye, aylık ücret ve ekleri, yer altı ek tazminatı, sosyal yardım, sabun ve aydınlatma yardımı, dikiş bedeli, yemek bedeli, kuru katkı bedeli, yakacak yardımı ve toplu iş sözleşmesi ikramiyesi alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı vekili cevap dilekçesinde; zamanaşımı def'i ve husumet itirazında bulduklarını, müvekkilinin işi anahtar teslim iş olarak verdiğini, ihale makamı olan Kurumun herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığını, çalışanların emir ve

talimatları ihaleyi alan firmadan aldıklarını, davacının Kurum işçisi olmadığını ve Kurumun tarafı olduğu toplu iş sözleşmesinden yararlanmak istediğine dair bir talebi bulunmadığını, Kurumda aldatma kastının bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

2. İhbar olunan Park Teknik Şirketi vekili cevap dilekçesinde; zamanaşımı def'inde bulduklarını, müvekkilinin İdare tarafından açılan ihaleleri kazanarak kömür üretim işi yaptığını, davalı ile müvekkili Şirket arasındaki ilişkinin ihale usulü ile hizmet alımı işi olduğunu ve muvazaanın söz konusu olmadığını, davacının müvekkili Şirket çalışanı olduğunu, davacının Sendika ile müvekkili arasında imzalanmış olan toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlandığını ve herhangi bir hak kaybının söz konusu olmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının Maden İş Sendikasına üye olduğu, asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı olduğunun sabit olduğu, davalı Kuruma yazılan müzekkere cevabında davacının sendika üyeliğinin davalı Kuruma bildirilmediğinin; Maden İş Sendikasına yazılan müzekkere cevabında ise işçinin sendika üyeliğinin asıl işverene bildirilmesi usulünün uygulanmadığının belirtildiği, buna göre davacının sendika üyeliğinin davalı Kuruma bildirilmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle davacının toplu iş sözleşmesinden doğan alacak taleplerinin reddine; ancak davacı 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 Sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun 2 nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun (6772 sayılı Kanun) gereği ilave tediye alacağına hak kazandığından dava konusu ilave tediye alacağının hüküm altına alınmasına karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davacı vekili; toplu iş sözleşmesi imza tarihinde işyerinde örgütlü Maden İş Sendikasına üye olan müvekkilinin toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan fark ücret alacaklarının reddinin yasal dayanaktan yoksun olduğunu, toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanmak için imza tarihinde işyerinde örgütlü sendikaya üye olmanın yeterli olduğunu, üyeliğin işverene bildirim yükümlülüğünün imza tarihinde sendika üyesi olmayan, sonradan üye olan işçiler için olduğunu, aynı işyerinde çalışan işçilerin toplu iş sözleşmesi farkları da dâhil tüm haklarına kavuştuklarını, müvekkilinin ücretinden sendikal aidat kesildiğini, toplu iş sözleşmesi farkları dışında dava konusu ettikleri ilave tediye ile sair alacaklarının da toplu iş sözleşmesi farkları dikkate alınarak hüküm altına alınması gerektiğini, yargılama gideri ve vekâlet ücretine de itiraz ettiklerini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; Kurumun ihale makamı olduğunu, muvazaa iddiasının yerinde olmadığını, Kurum personeli olmayan davacıya ilave tediye ödenmemesi gerektiğini, aksi takdirde ilave tediyein asgari ücret üzerinden çalışılan süreye göre belirlenmesi gerektiğini, brüt ücret üzerinden karar verilmesinin hatalı olduğunu, faiz başlangıç ve türlerinin hatalı olduğunu, alacakların net olarak belirlenmesi gerektiğini, ıslah dilekçesindeki miktar ile bilirkişi raporundaki miktarların hatalı olduğunu, arabuluculuk ücreti, yargılama gideri ve vekâlet ücretinin de hatalı olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılması ve davanın reddine karar verilmesi istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; emsal dava dosyalarında alınan bilirkişi raporlarına göre davalı Kurumun hizmetin yürütülmesine ilişkin teknolojik imkânları, araç, gereç ve ekipmanları itibarıyla ihbar olunan Şirketten daha üstün durumda olduğu, asıl işin alt işverene verilebilmesinin en önemli şartının verilen işin, işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerden olması şeklinde belirlenebileceği, ancak davalı ve ihbar olunan Şirket arasında kanuna uygun bir asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulmadığından davacının başlangıçtan itibaren TKİ Genel Müdürlüğü işçisi olarak kabulünün doğru olduğu, buna göre İlk Derece Mahkemesinin ilave tediye alacağına kabulüne dair kararının isabetli bulunduğu, davacının toplu iş sözleşmesinden yararlandırılmasına yönelik talebi yönünden ise Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 23.06.2021 tarihli ve 2021/6396 Esas, 2021/10706 Karar sayılı ilâmının da Dairenin kararını teyit edecek nitelikte olduğu, dosya kapsamına göre davacının sendika üyeliğinin Kuruma bildirilmediğinin anlaşıldığı, dava dilekçesinde ilave tediye alacağına kısmi dava olarak açıldığının açıkça belirtildiği, İlk Derece Mahkemesince ıslah zaman aşımı def'i dikkate alınmadan ve faiz başlangıç tarihlerinde dava ve ıslah tarihi ayrımı yapılmadan karar verilmesi ile arabuluculuk ücreti ile ilgili karar verilmemesinin hatalı olduğu gerekçeleriyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddi, davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri temyiz isteminde bulunmuşlardır.

B. Temyiz Sebepleri

1. Davacı vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tekrar ederek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması ve davanın kabulüne karar verilmesi istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tekrar ederek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması ve davanın reddine karar verilmesi

istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı olup olmadığı ile muvazaanın varlığı hâlinde gerçek işveren tarafından bağitlanan toplu iş sözleşmesinden yararlanma koşulları ve talep konusu alacakların hesabına esas alınacak ücret ile hesaplama yöntemi, dava türü, zamanaşımı, faiz, yargılama gideri ve vekâlet ücreti noktalarındadır.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ve 371 inci maddesi.

2. 6100 sayılı Kanun'un 107 ve 109 uncu maddeleri, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesinin yedi ve sekizinci fıkraları, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39 uncu maddesi ve 6772 sayılı Kanun'un 1 vd. maddeleri.

3. 26 Mart 2020 tarihli ve 31080 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (7226 sayılı Kanun) geçici 1 inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir :

“(1)Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla;

“a) Dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler;6/1/1982tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usul hükmü içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler ile arabuluculuk ve uzlaştırma kurumlarındaki süreler 13/3/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden, ... İtibaren 30/4/2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durur. Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanı durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatabilir ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltabilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır.

...”

4. Bilahare 30.04.2020 tarihli ve 31114 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararı ile de yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla getirilen bu sürelerin 01.05.2020 (bu tarih dâhil) tarihinden 15.06.2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar uzatılmasına karar verilmiştir.

5. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 157 nci maddesi şöyledir:

"Bir dava veya def'i yoluyla kesilmiş olan zamanaşımı, dava süresince tarafların yargılamaya ilişkin her işleminden veya hâkimin her kararından sonra yeniden işlemeye başlar.

Zamanaşımı, icra takibiyle kesilmişse, alacağın takibine ilişkin her işlemten sonra yeniden işlemeye başlar.

Zamanaşımı, iflas masasına başvurma sebebiyle kesilmişse, iflasa ilişkin hükümlere göre alacağın yeniden istenmesi imkânının doğumundan itibaren yeniden işlemeye başlar."

6. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) "Arabuluculuk sürecinin başlaması ve süreler etkisi" kenar başlıklı 16 ncı maddesi ise şu şekildedir:

"(1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz."

7. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) "Dava şartı olarak arabuluculuk" kenar başlıklı 3 üncü maddesinin on yedinci fıkrası "Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede zamanaşımı durur ve hak düşürücü süre işlemez." şeklindedir.

8. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi.

9. Dairemizin 15.09.2021 tarihli ve 2021/7688 Esas, 2021/11983 Karar sayılı; 23.02.2022 tarihli ve 2022/1773 Esas, 2022/2225 Karar sayılı ilâmları.

10. Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesinin 10.11.2016 tarihli ve 2016/26170 Esas, 2016/25527 Karar sayılı ilâmı.

3. Değerlendirme

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre taraf vekillerinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Dava konusu alacakların zamanaşımına uğrayıp uğramadığının açıklığa kavuşturulması gereklidir. Somut uyuşmazlıkta Bölge Adliye Mahkemesince ilave tediye alacağı yönünden ıslaha karşı zamanaşımı def'inin değerlendirilmediği gerekçesiyle resen zamanaşımı hesaplanarak alacak hüküm altına alınmıştır. Bölge Adliye Mahkemesinin bu kararında; ilave tediye alacağı yönünden 5 yıllık

zamanaşımı dikkate alınarak ıslah tarihinin 01.09.2021 olması sebebiyle 01.09.2016 tarihinden önceki alacakların zamanaşımına uğradığı kabul edilmiştir.

3. Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla çıkarılan ve yukarıdaki İlgili Hukuk kısmında zikredilen 7226 sayılı Kanun hükmü ile Cumhurbaşkanı kararı gereğince dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm sürelerin 13.3.2020 (bu tarih dâhil) tarihinden 15.06.2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla bu sürelerin zamanaşımı hesabında dikkate alınması gerektiği açıktır.

4. Keza 6325 sayılı Kanun'un ve 7036 sayılı Kanun'un İlgili Hukuk kısmında belirtilen hükümleri gereğince, arabuluculuk sürecinde geçen sürelerin de zamanaşımı hesabında gözetilmesi gereklidir.

5. Netice itibarıyla, Bölge Adliye Mahkemesince Covid-19 nedeniyle getirilen durma süreleri ile arabuluculuk süreci için öngörülen durma süresi gözetilmeksizin zamanaşımı hesabı yapılarak yazılı şekilde sonuca gidilmesi isabetsiz olmuştur.

6. Ayrıca ıslah tarihi 01.09.2021 olmasına karşın hüküm fıkrasında bu tarihin 09.01.2021 olarak yazılması ve bu tarihten itibaren faiz işletilmesi de hatalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA,
Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine,
Dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,
25.10.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.